

## بەرنامەى كۆنترۆلكردىنى سىل

### Tuberculosis Control Programme

#### زانبارى بۇ داىكەباوكان:

ئاراستنى كۆرئە ساواكتە لە سىل

#### 1- نەخۇشى سىل ضىيە؟

سىل (TB) نەخۇشىيەكى ترسناكة بەطشتى كار لە سىيەكان دىكاتە ھەندىجارىش كار لە ئەندامەكانى دىكەى لەش دىكاتە. لە رىطاي ئەو مىكروبانەى لەطەل كۇخە لە سىيەكانى كەسىك كە نەخۇشى سىلى ھەببەت دەر دىضىتە بائودەببەتە.

#### 2- سۇن دىتوانم كۆرئە ساواكتەم بشارىم؟

بە لىدانى BCG كە دىر زىيەكە لە تىستى شانى ضىتە دىدرا. زۇرباشە بۇ ئارىزىطارىكردى كۆرئەى ساوا لە زۇربەى شىوە مەتر سىدارەكانى سىل (TB).

#### 3- كآ ئىويستە BCG ى لىبىدرا؟

تەنبا دىمارقەتەكى كەم لە كۆرئەتەنى ساوا ئىويستەن بەم كوتانە ھەببە. ئەو بە شىوەقەتەكى رۇتەنى لە ھەموو كۆرئەتەك نادرىت.

BCG ى كۆرئەى نازە لەداىك بوو ئەو كۆرئەتە دىدرىت كە مەترسى سىلەن لەسەر بىت بە يەكەك لەم شىوانەى خوارقە:

- كە لە مالىك يان لە خىزانىكدا بىت كە نەخۇشىكى سىلدارىان ھەببەت يان لە رابردودا نەخۇشىكەتەن ھەبووبىت.
- دىكەكەى يان باوكەكەى يان ھەردووكىان خەلكى ئاسفەك (دوورطەكانى ئوقيانوسى ھىمەن) بن.
- داىكەباوكى يان ئەندامىكى خىزانەكەتەن لە ماوەى تىنج سالى رابردودا بۇ ماوەى شەش مانط يان زىاتر\*\* لە ولاتىكدا دىببەت كە حالەتى نەخۇشى سىل تىدا زۇر بەرزبىت.
- لە تىنج سالى يەكەم لە تەمەنى بۇ ماوەى سا مانط يان زىاتر لە ولاتىكدا بىت كە حالەتى نەخۇشى سىل تىدا بەرزبىت\*.

\* ھەموو ولاتىك بىجطە لە ئوستراليا، نەمسا (ئوترىش)، بەلجىكا، كەنەدا، كۇمارى ضىك، دىنمارك، فىنلەند، فرانسە، ئەلمانىا، يۇنان، ھولەند، ئايسلاند، ئىرلەند، ئىتالىا، لۇكسمبورط، مالتا، موناكو، نىوزىلاند، نىروىچ، سلوظاكىا، سوید، سويسرا، برىتانىا ئەمرىكا.

\*\* ئەم نىشانەىە بىر كتر نىە. كوتان بە باش دىر اندرا ئەطەر كەسىكى طەورە لە ولاتىكى بىطانە لە داىك بووبىتە لە ماوەى تىنج سالى رابردوو لانىكەم شەش مانط لە ولاتىكدا دىببەت كە حالەتى نەخۇشى سىلى تىدا بەرزبىت.

#### 4- كەى باشتري كاتە كە BCG لە كورنەكەم بدریت؟

باشترین كات بۇ لیدانی BCG ی دووسا رۇدى یەكەمە لە دواى لە دایكبوونى. دتكرأ هقر نغو كاتەى كە هیشتان لە نەخوشخانهى یان تیمارطەى (عیادەى) كۇمبونیتیت نغم كارقت بۇ ريكبخریت. قسە لقطلل مامانەكتە یان دكتورى خیزانەكتە بكة. داوات لیدتكرأ كە فۇرمى رازیبوون ثربكەیتەو.

#### 5- نایا BCG ی هیض ثارەى تیدەصا؟

BCG ی بە خوراییە بۇ نغو كەسانەى كە نیشان رفوا دهبیندرآ.

#### 6- ناش لیدانی BCG ی ض روودەات؟

- لەوانەى لە ناش هەفتەىەك تا شەش هەفتە قولیر (قونیر) یكى سوور لە شوینى كوتانەكە بەدیاركەوت. نغووش یەك دوو هەفتە دقخایەنیت تا ضاك دهبیتەو.
- جیبرینك لە شوینى كوتانەكە بەجیدەمیت.
- هەندیجار لەوانەى شوینى دانەكەى بۇ دوو مانط تفرایەتى لیدر بضيف، نغووش شتیكى ناساییە. ضاكتر وایە كە شوینى نازارەكە بە نارضة تفرویەكى ووشك دائوشى (تفرویەكى شاش نكە تلاستەر).

#### 7- دقبا نغووندى بە سستەرى تەندروستى طشتى (Public Health Nurse) بكەیت، نطەر:

- شوینەكە كیمى لیدر ضوو،
- نطەر لە دوو رۇدى یەكەم دقستى بە دان كرد،
- تفرایەتیە دقرضووئەكە زیاتر لە دوو مانطى خایاند.

#### 8- نطەر نیویستیت بە زانیارى زیاتر هەیه تکیایە نغووندى بە:

ناو ..... تله .....

تلهفون 262 1855

باشترین كات .....